

A A N H E T W E R K M E T T R I P L E P T I E N E R S

Handreiking voor de
praktijk met tips uit
onderzoek

MARJOLIJN DISTELBRINK (VERWEY-JONKER INSTITUUT)

CECILE WINKELMAN (OUDER- EN KINDTEAM AMSTERDAM)

INHOUD

1.	Inleiding	3
2.	Wat is Triple P Tieners?	4
3.	Het onderzoek naar Triple P Tieners	5
4.	Welke effecten zijn er gevonden?	7
5.	Professionals over wat werkt bij het bereiken van ouders van tieners	9
6.	Professionals over wat werkt in de Triple P-tiener oudercursus	11
7.	Is Triple P Tieners toegankelijk en leerzaam volgens ouders?	13
8.	Wat is belangrijk voor goede uitvoering van de oudercursus?	15
9.	Met Triple P Tieners aansluiten bij een diverse groep ouders	17

1. INLEIDING

Triple P Tieners onderzocht!

De groeps cursus Triple P Tieners is onderzocht op effectiviteit. Er zijn effecten gevonden bij ouders. Triple P Tieners is een van de weinige interventies voor Tieners, en zeker een van de weinige die onderzocht is. En dus – naar we nu weten – een cursus met een positief effect. Dat dit programma waardevol kan zijn, blijkt niet alleen uit het effectonderzoek dat we uitvoerden, maar ook uit interviews die we deden met een groot aantal ouders en professionals. Veel professionals en veel ouders die we voor het onderzoek spraken vinden het zelf ook een waardevol programma. Professionals vinden dat Triple P Tieners in principe past bij heel veel ouders, met welke herkomst dan ook. Ze bereiken ook veel van deze ouders in Amsterdam. Soms zijn andere programma's nodig als voorbereiding. Of voor sommige ouders of vragen zijn deze geschikter. De interviews en observaties die we uitvoerden voor dit onderzoek, geven veel aanknopingspunten voor het bereiken van ouders, de uitvoering van het programma, aansluiten bij diverse groepen en over de groepssamenstelling.

In deze handreiking kunt u lezen wat er uit het onderzoek komt en geven we handvatten voor de praktijk. Bij het onderzoek zijn ook workshops ontwikkeld voor professionals; we verwijzen daarnaar door bij de hoofdstukken.

Voor wie?

De handreiking is bedoeld voor professionals die ouders met Tieners (willen) ondersteunen, bijvoorbeeld met Triple P Tieners.

Opzet

De handreiking bestaat uit een aantal korte hoofdstukjes. Steeds verwijzen we door naar achterliggende artikelen, workshops of filmpjes voor wie nog meer wil weten.

In de volgende hoofdstukjes beschrijven we het onderzoek en wat eruit is gekomen wat betreft effect. Daarna gaan we in op:

- ◆ Het bereiken van ouders;
- ◆ Wat ouders er zelf aan hebben gehad;
- ◆ Wat professionals goed vinden werken aan Triple P Tieners;
- ◆ Wat belangrijk is bij de uitvoering;
- ◆ Hoe Triple P Tieners te laten aansluiten bij alle ouders.

1. INLEIDING

2. TRIPLE P

3. ONDERZOEK

4. EFFECTEN

5. OUDERS
BEREIKEN

6. WAT WERKT

7. ERVARINGEN
OUDERS

8. UITVOERING

9. DIVERSITEIT

2. WAT IS TRIPLE P TIENERS?

- ◆ Triple P staat voor Positief Pedagogisch Programma, kortweg Positief Opvoeden. Het programma bevat een individueel en groepsaanbod voor ouders van jonge kinderen en voor ouders van tieners. Het groepsaanbod voor ouders van tieners duurt acht weken en start met vier groepsbijeenkomsten. Daarna volgen er drie individuele telefonische sessies die ruimte bieden om de individuele problemen en voortgang van ouders te bespreken en zaken meer in detail en toegespitst op de situatie van de ouder uit te leggen. De cursus sluit af met een afsluitende groepsbijeenkomst.
- ◆ Triple P bestaat uit verschillende interventieniveaus met een verschillende intensiteit. De niveaus lopen van 1 tot 5. De groepscursus voor ouders van tieners valt onder niveau 4.

1. INLEIDING

2. TRIPLE P

3. ONDERZOEK

4. EFFECTEN

5. OUDERS
BEREIKEN

6. WAT WERKT

7. ERVARINGEN
OUDERS

8. UITVOERING

9. DIVERSITEIT

3. HET ONDERZOEK NAAR TRIPLE P TIENERS

Het onderzoek naar Triple P Tieners heet voluit: *Effectieve opvoedingsondersteuning aan ouders van tieners. Effectiviteit, bereik en toegankelijkheid van het programma Triple P* (RAAK-Pro-regeling van Stichting Innovatie Alliantie van mei 2013 tot november 2017). Het is uitgevoerd door een consortium van partners: Hogeschool Inholland (penvoerder), Verwey-Jonker Instituut, Trimbos Instituut, gemeente Amsterdam en uitvoerende praktijkinstellingen in de regio Amsterdam. Tientallen professionals in de regio hebben meegewerkt door ouders uit te nodigen voor deelname aan het onderzoek, te zorgen dat de vragenlijsten werden ingevuld door ouders en tieners voor en na de cursus, logboeken in te vullen, zich te laten observeren en deel te nemen aan dialoogbijeenkomsten. Studenten en docenten van Hogeschool Inholland hadden in dit onderzoek een grote rol in de dataverzameling, vooral in de controlegroep, en in de afname van interviews. Praktijk, opleiding en wetenschap kwamen daarmee mooi bij elkaar in dit onderzoek.

Triple P Tieners is erop gericht ouders met lichte of zwaardere opvoedvragen te ondersteunen bij de opvoeding van hun tienerkinderen (10-16 jaar). Het programma wordt sinds 2010 uitgevoerd in

Nederland. In Amsterdam zijn er diverse professionals in getraind. Ons onderzoek vond plaats tijdens de transitie jeugdzorg, in de periode 2014-2016. Op dat moment werden er minder cursussen uitgevoerd. De dataverzameling heeft daardoor langer geduurd.

Effectstudie

Het onderzoek omvat een quasi-experimentele studie (vergelijking op 3 meetmomenten van een groep van 136 deelnemende ouders met een controlegroep van 428 niet-deelnemende ouders). Hiermee is het effect gemeten; door na te gaan of ouders die de cursus volgden meer positieve ontwikkelingen lieten zien wat betreft opvoedbeleving, opvoedgedrag en stressvermindering dan (zoveel mogelijk) vergelijkbare ouders die de cursus niet volgden. Ook is nagegaan of hun tieners zich positiever ontwikkelden dan ouders in de controlegroep. Voor de effectmetingen is zoveel mogelijk aangesloten bij vragenlijsten die ouders (en tieners) regulier invullen vóór en na afloop van de cursus; daar kwam wel een extra meting bij. Er zijn ook wat vragen toegevoegd.

Interviews

Daarnaast is er een kwalitatief onderzoek uitgevoerd (interviews) onder deelnemers (50 ouders) en zo'n

1. INLEIDING

2. TRIPLE P

3. ONDERZOEK

4. EFFECTEN

5. OUDERS
BEREIKEN

6. WAT WERKT

7. ERVARINGEN
OUDERS

8. UITVOERING

9. DIVERSITEIT

25 cursusleiders van de oudercursus Triple P-Tieners niveau 4 (interviews). Doel was te weten te komen hoe ouders het best bereikt kunnen worden, wat er goed werkt aan de groepscursus en waar in de praktijk aanpassingen nodig zijn. Er zijn ook interviews gehouden met zo'n 25 professionals die andere programma's uitvoeren; om meer te weten te komen over of het programma geschikt is voor alle ouders en hoe je ouders vindt en bindt voor ondersteuning.

Observaties en logboeken

Tot slot zijn er observaties gedaan en hebben professionals logboeken bijgehouden over zo'n 20 (van de 30 in het onderzoek geïnccludeerde) oudercursussen. Dit gaf informatie over of het programma is uitgevoerd zoals bedoeld en op welke punten professionals aanpassingen maken. De observaties zijn gedaan door landelijke Triple P opleiders (steeds 2 per cursus). Het observatieinstrument is ontwikkeld samen met Geraldien Blokland, adviseur en trainer in opvoedondersteuning.

Dialoogbijeenkomsten

Voor deze handreikingen benutten we ook bevindingen uit dialoogbijeenkomsten die in 2017 over de resultaten van dit onderzoek zijn gehouden met professionals in Amsterdam.

Publicaties

Over het onderzoek en de uitkomsten is gepubliceerd in diverse artikelen, in zowel vak- als wetenschappelijke tijdschriften. Hiernaar verwijzen we in deze handreiking, voor wie meer wil lezen.

1. INLEIDING

2. TRIPLE P

3. ONDERZOEK

4. EFFECTEN

5. OUDERS
BEREIKEN

6. WAT WERKT

7. ERVARINGEN
OUDERS

8. UITVOERING

9. DIVERSITEIT

4. WELKE EFFECTEN ZIJN ER GEVONDEN?

Voor de effectstudie naar Triple P Tieners stond de volgende onderzoeksvraag centraal:

Is de groepsinterventie Triple P Tieners effectief voor ouders en tieners? Verbetert het opvoedingsvaardigheden; vermindert het ouderlijke stress en ouder-kind conflicten? En heeft het een positief effect op de sociale en emotionele ontwikkeling van tieners?

Effecten

Opvoedingsvaardigheden:

Ouders die Triple P Tieners volgden bleken vóór de cursus vaker over-reactief, minder responsief en gaven minder complimentjes dan ouders die niet aan de cursus deelnamen. Na de cursus scoorden ze op al deze punten beter dan ouders van de controlegroep; de resultaten bleven ook enkele maanden na afronding van de cursus staan. Het effect is significant. Er werd geen verschil gevonden op andere gemeten opvoedgedragingen.

Ouderlijke stress en ouder-kind conflicten:

Ouders die Triple P Tieners volgden hadden bij aanvang een hogere score op stress en ouder-kind-conflicten. Stress en ouder-kind conflict namen significant

af tijdens het programma en in de maanden erna (in vergelijking met de controlegroep). De niveaus bij de controlegroep bleven min of meer gelijk.

Sociale en emotionele ontwikkeling van tieners:

Tieners van ouders die de groepscursus Triple P Tieners volgden hadden bij de start meer problemen dan tieners in de controlegroep. Die problemen namen af, maar de afname was niet significant vergeleken met tieners in de controlegroep.

Wat betekent dit?

Het programma heeft effect, vooral op ouders. Daar zijn wellicht ook de meeste effecten te verwachten. Triple P Tieners geeft hen handvatten om beter met hun tieners om te gaan, reikt nieuwe opvoedstrategieën aan en werkt aan stressreductie.

1. INLEIDING

2. TRIPLE P

3. ONDERZOEK

4. EFFECTEN

5. OUDERS
BEREIKEN

6. WAT WERKT

7. ERVARINGEN
OUDERS

8. UITVOERING

9. DIVERSITEIT

Meer lezen?

Het artikel over de effecten is onder review bij het tijdschrift 'Parenting: Science and Practice' en zal naar verwachting verschijnen in de loop van 2018. De referentie is voorlopig als volgt.

Steketee, M., Jonkman, H., Naber, P., Distelbrink, M., en Roorda, W. (2018). *Does Triple P promote positive parenting? A study on Triple P Teen in the Netherlands*. Meer informatie bij mdistelbrink@verwey-jonker.nl

Nadere toelichting op het onderzoek

Instrumenten en analyses

De onderzoeksvraag is beantwoord door vragenlijsten, afgenomen op drie momenten bij ouders en tieners. Bij tieners was de respons te laag om uitspraken te kunnen doen over effect. De belangrijkste bron zijn de ouders. Bij hen werd opvoedgedrag en -beleving, stress, ouder- en kind-conflict en kind-ontwikkeling gemeten aan de hand van vaker in onderzoek gebruikte en gevalideerde instrumenten als de DASS en de SDQ. De experimentele en controlegroep zijn door statistische bewerkingen (propensity score matching) vergelijkbaar gemaakt op een aantal achtergrondkenmerken (zoals opleiding, leeftijd van de kinderen en herkomst), zodat eventuele verschillen

niet kunnen worden verklaard door verschillen tussen de beide groepen. Bij elke ouder die meedeed aan de cursus zijn een of meer ouders gezocht in de controlegroep die daarop leken. De controlegroep was oorspronkelijk nog veel groter dan de uiteindelijk gebruikte groep in de analyses. De effecten zijn gemeten aan de hand van multilevel analyses.

De onderzoeksgroep

De ouders vormden een groep met uiteenlopende opleidingsniveaus (een vijfde is laagopgeleid) en werksituatie (iets minder dan een derde geen werk), gezinssamenstelling (een derde eenoudergezin), en etnische herkomst (ongeveer de helft heeft een niet-Nederlandse achtergrond). Voor het effectartikel is nagegaan in hoeverre de groep respondenten representatief was voor de Amsterdamse populatie. Er zijn in het onderzoek naar verhouding iets minder ouders met een lage opleiding geïncludeerd, iets minder ouders zonder werk of afkomstig uit een ander land in de controlegroep en iets meer eenoudergezinnen in de experimentele groep.

1. INLEIDING

2. TRIPLE P

3. ONDERZOEK

4. EFFECTEN

5. OUDERS
BEREIKEN

6. WAT WERKT

7. ERVARINGEN
OUDERS

8. UITVOERING

9. DIVERSITEIT

5. PROFESSIONALS OVER WAT WERKT BIJ HET BEREIKEN VAN OUDERS VAN TIENERS

Veel ouders hebben juist in de tienerleeftijd van hun kind vragen over opvoeding, maar zijn niet altijd op de hoogte van laagdrempelige opvoedondersteuning die in de wijk beschikbaar is. Hoe kun je als professional deze ouders informeren en bereiken? Wat is daarbij belangrijk en wat werkt goed bij ouders van tieners? Juist het bereiken van ouders van tieners is voor professionals een grotere uitdaging dan het bereiken van ouders van jongere kinderen; de vanzelfsprekende inloop in de school van hun kind is er niet meer. Tegelijkertijd wordt de opvoedproblematiek vaak heftiger in de puberteit. Voor het onderzoek zijn ruim 50 professionals die opvoedondersteuning bieden aan ouders van tieners in Amsterdam en omgeving geïnterviewd, onder andere over hun ervaringen bij het bereiken van ouders van tieners. Dit waren zowel professionals die Triple P Tieners uitvoeren als professionals die dit niet doen.

Wat kunnen we leren van professionals?

Het informeren en benaderen van ouders via social media, nieuwsbrieven, (wijk)kranten, folders, flyers en posters, leidt niet altijd tot het gewenste resultaat. Ouders die de Nederlandse taal niet (voldoende) beheersen, ouders die zich schamen voor hun problemen, of ouders die weinig of geen vertrouwen hebben in opvoedhulp, hebben een actieve, persoonlijke benadering nodig gebaseerd op vertrouwen.

Goede samenwerking met informele en formele partijen in de wijk die al veel contact hebben met gezinnen en goed op de hoogte zijn van het laagdrempelige aanbod is hierin een onmisbare schakel. Mond-tot-mond reclame van andere ouders én van professionals die ze al kennen werkt het allerbeste. Een bekend gezicht zijn als professional, op plekken waar ouders toch al komen, is ook een goede manier om ouders te bereiken. Professionals sluiten bijvoorbeeld aan bij ouderavonden of bij intake- of tienminutengesprekken op school of spreken ouders voorafgaand aan deze gesprekken aan. Juist in het voortgezet onderwijs waar minder contacten zijn met ouders op school zijn deze momenten goede aanknopingspunten.

1. INLEIDING

2. TRIPLE P

3. ONDERZOEK

4. EFFECTEN

5. OUDERS
BEREIKEN

6. WAT WERKT

7. ERVARINGEN
OUDERS

8. UITVOERING

9. DIVERSITEIT

Tips voor in de praktijk

Ouders van tieners nog beter bereiken met laagdrempelige opvoedondersteuning in de wijk kan door middel van:

- ◆ Een actieve en persoonlijke benadering gebaseerd op vertrouwen;
- ◆ gebruik maken van informele en formele contacten in de wijk;
- ◆ zorgen dat je een bekend gezicht bent op de plekken waar ouders komen;
- ◆ ouders al benaderen in groep 7/8 van de basisschool; veel ouders hebben dan al vragen over de (komende) tienerjaren.

Meer lezen? Zie het artikel 'Op de zandbakrand. Hoe bereik je ouders van tieners voor opvoedondersteuning?' van Yanna de Boer, Marjolijn Distelbrink en Anna Jansma (april 2018) in OJ Actueel 2018-2, p.4-5. Dit artikel is vanaf eind juni te vinden op de publicatiepagina van deze handreiking.

Voor meer informatie mdistelbrink@verwey-jonker.nl.

1. INLEIDING

2. TRIPLE P

3. ONDERZOEK

4. EFFECTEN

5. OUDERS
BEREIKEN

6. WAT WERKT

7. ERVARINGEN
OUDERS

8. UITVOERING

9. DIVERSITEIT

6. PROFESSIONALS OVER WAT WERKT IN DE TRIPLE P-TIENER OUDERCURSUS

In Amsterdam zijn veel professionals opgeleid in Triple P: Positief Opvoeden. Ongeveer 70 Ouderen Kindadviseurs voeren de oudercursus Positief Opvoeden in Amsterdam uit voor ouders van kinderen en tieners. In onderzoek wordt vaak met vragenlijsten gemeten in hoeverre het programma Triple P effect heeft op gedrag en beleving van ouders en jeugdigen. Dat is één manier om de waarde van het programma te beoordelen. Minder vaak wordt er aan professionals gevraagd wat zij de waarde van Triple P vinden voor de gezinnen die eraan deelnemen en waarmee zij dagelijks werken. Dat is wel gebeurd in het effectonderzoek Triple P Tieners. 25 professionals die de oudercursus Triple P Tieners uitvoeren in Amsterdam hebben hun visie hierop gegeven.

Wat kunnen we leren van professionals?

Professionals ervaren dat bij het ondersteunen van ouders met tieners het volgende werkt:

- ◆ Ouders eerst ondersteunen bij het (opnieuw) opbouwen van een positieve relatie met hun tiener, dan pas vaardigheden aanbieden om ongewenst gedrag te veranderen;
- ◆ Ouders ondersteunen bij het omgaan met emotionele uitbarstingen van tieners;
- ◆ Ouders helpen hun tieners te leren om zelf dingen op te lossen;
- ◆ Concrete vaardigheden aanbieden en oefenen in een groep, tegelijkertijd thuis toepassen en daarbij individueel begeleid worden (telefonische sessies);
- ◆ Ouders laten reflecteren op hun eigen bijdrage aan de problemen met tieners;
- ◆ Ouders ondersteunen om aandacht voor zichzelf te hebben en realistisch te zijn;
- ◆ Ouders laten uitwisselen met andere ouders in een groep.

1. INLEIDING

2. TRIPLE P

3. ONDERZOEK

4. EFFECTEN

5. OUDERS
BEREIKEN

6. WAT WERKT

7. ERVARINGEN
OUDERS

8. UITVOERING

9. DIVERSITEIT

Tegelijkertijd heeft de oudercursus Triple P Tieners beperkingen: er moet veel worden overgebracht en geoefend in korte tijd. De uitdaging is om alle cursusonderdelen binnen de tijd van de bijeenkomsten aan bod te laten komen. En de theorie op een duidelijke en praktische manier over te brengen. Dit vraagt veel van cursusleiders, zoals sterke groepsvaardigheden om uit discussies, uitgevoerde huiswerkopdrachten en voorbeelden van ouders leermomenten te halen en verbinding te leggen met de theorie. Het door en door kennen van en ervaring hebben met het programma is hierbij van belang.

Tips voor in de praktijk

Volgens professionals zijn tijdens het uitvoeren van de Triple P Tieners oudercursus de onderstaande tips voor professionals van belang.

- ◆ Een open, niet veroordelende houding van de cursusleider is de basis. Vertrouwen in de leiding genereert veiligheid in de groep en daarmee bereidheid om te leren.
- ◆ Houd de volgorde van de oudercursus aan: eerst werken aan de relatie, daarna aan mogelijk ongewenst gedrag; laat ouders veel oefenen in de groep; stimuleer ouders om na te

denken over hun ouderrol en de veranderende behoefte van hun tiener; zorg dat ouders ook aandacht voor de eigen behoeften houden.

- ◆ Benut de kracht van de groep: gedeelde smart is halve smart.
- ◆ Neem de tijd om je goed in te werken en continue te oefenen in het uitvoeren van de methode, specifiek voor het werken met groepen ouders.

Meer lezen? Zie het artikel dat is verschenen in Pedagogiek in Praktijk (aprilnummer 2018, p. 41-43); getiteld: 'De kracht van de oudercursus Triple P Tieners volgens professionals'. Dit artikel kunt u vanaf half juli vinden op de publicatiepagina van deze handreiking. Auteurs: Anna Jansma en Marjolijn Distelbrink. Meer informatie bij de auteurs: mdistelbrink@verwey-jonker.nl.

1. INLEIDING

2. TRIPLE P

3. ONDERZOEK

4. EFFECTEN

5. OUDERS
BEREIKEN

6. WAT WERKT

7. ERVARINGEN
OUDERS

8. UITVOERING

9. DIVERSITEIT

7. IS TRIPLE P TIENERS TOEGANKELIJK EN LEERZAAM

VOLGENS OUDERS?

In het onderzoek is aangetoond dat de oudercursus ouders van tieners nieuwe vaardigheden aanreikt voor het omgaan met hun tieners en stress en conflicten significant doet verminderen. Deze effecten blijven ook bestaan na enkele maanden. (zie ook hoofdstuk 3). Door middel van interviews is aan ouders gevraagd wat zij leerzaam vonden aan de oudercursus Triple P Tieners.

Wat zeggen ouders over de toegankelijkheid en bereikbaarheid?

Voor dit onderzoek zijn 50 ouders van diverse achtergronden die deelnamen aan Triple P Tieners bevroegd. De meeste ouders zijn verwezen naar de cursus door een professional waarmee ze al contact hadden. De huisarts, school, GGD, OKT, Kinderbescherming of jeugdpsychiatrie heeft op de cursus gewezen. Andere ouders hebben zelf gezocht naar opvoedsteun, maar constateren dat dat niet eenvoudig is. Het is lastig om via websites en folders de weg naar een cursus te vinden.

Als ouders eenmaal deelnemen, vinden ze het prettig om in hun eigen wijk, op een tijdstip dat hen schikt (overdag of juist 's avonds) mee te kunnen doen.

Wat vinden ouders leerzaam en aantrekkelijk?

Contact met andere ouders die 'in hetzelfde schuitje zitten' is de belangrijkste motivatie om te blijven komen en het meest door ouders genoemde leerzame element van de groepsbijeenkomsten. Het is opluchtend te ervaren dat ze niet de enigen zijn die met hun tiener worstelen, het is leerzaam om tips en oplossingen van andere ouders te horen en om samen rollenspelen en oefeningen te doen.

Een andere reden om te blijven komen is de deskundige en plezierige cursusleiding. Die weet hoe iedereen aandacht te geven, met humor en grapjes de sfeer luchtig te houden en sturing te geven aan de groep.

Wat zijn volgens ouders punten van aandacht?

De samenstelling van de groep blijkt een punt van aandacht. Te grote verschillen in leeftijd en problematiek van de tieners kunnen de groepsdynamiek en leerresultaat verstoren. Ook is een punt van aandacht dat niet alle ouders de cursus weten te vinden; een actieve, persoonlijke benadering is nodig.

1. INLEIDING

2. TRIPLE P

3. ONDERZOEK

4. EFFECTEN

5. OUDERS
BEREIKEN

6. WAT WERKT

7. ERVARINGEN
OUDERS

8. UITVOERING

9. DIVERSITEIT

Tips voor de praktijk

Uit de interviews met ouders komen meerdere tips naar voren:

- ◆ Zorg voor toegankelijke informatie en benadering van ouders. Dit geldt voor ouders die de taal niet of in beperkte mate beheersen, maar ook voor opgeleide ouders. Telefoonnummers en websites zijn van belang, maar niet voldoende.
- ◆ Houd bij welke ouders waarom uitvallen, niet meer komen. Heeft het te maken met praktische omstandigheden? Met schaamte of verlegenheid om in de groep te praten? Met het gevoel dat ze er heen 'moesten' (in geval ze verwezen zijn door een jeugdzorginstelling)?
- ◆ Let bij de samenstelling van de groep op de opvoedvragen van de ouder, leeftijd en problematiek van de tiener. Wederzijdse herkenning in opvoedsituatie kan de deelname stimuleren. Voor professionals is een workshop ontwikkeld over de positionering en samenstelling van de Triple P cursus.

Zie hier [de presentatie die bij deze workshop](#) hoort. Deze workshop wordt onder andere gebruikt in het Ouder en Kindteam in Amsterdam. Neem voor meer informatie over het geven van deze workshop contact op met Cecile Winkelman.
c.winkelman@oktamsterdam.nl.

Meer lezen? Voor wie meer wil lezen over het perspectief van ouders op Triple P Tieners: zie het artikel [Waarom ouders deelnemen aan professionele opvoedondersteuning, Participatie van ouders in Triple P Tieners'](#) In: Journal of Social Intervention 2018, Vol. 27, issue 1, p. 24-47) van Naber, Smallegange & Van Dongen (2018).

1. INLEIDING

2. TRIPLE P

3. ONDERZOEK

4. EFFECTEN

5. OUDERS
BEREIKEN

6. WAT WERKT

7. ERVARINGEN
OUDERS

8. UITVOERING

9. DIVERSITEIT

8. WAT IS BELANGRIJK VOOR GOEDE UITVOERING VAN DE OUDERCURSUS?

Een belangrijke factor die mede bepaalt of een programma effect heeft is de goede uitvoering ervan: wordt een programma uitgevoerd zoals bedoeld? Dit is onderzocht door analyse van bijgehouden logboeken en het uitvoeren van observaties. Er is in het onderzoek nagegaan of alle onderdelen van de sessies zijn uitgevoerd. Daarnaast is naar de kwaliteit van de uitvoering gekeken door observatoren (duo's) en zijn professionals geïnterviewd over welke aanpassingen ze maken en waarom. Bij programma integriteit of programmatrouw gaat het erom programmaonderdelen uit te voeren zoals gepland en beschreven in de richtlijnen, met de juiste competenties, en tegelijkertijd flexibel aan te passen waar nodig, zonder de kern te verliezen.

Wat kunnen we leren uit het onderzoek?

- ◆ Uitvoerders zijn veel positiever over de uitvoering van de onderdelen door henzelf dan observatoren. Dit blijkt overigens vaak ook uit ander onderzoek.
- ◆ Niet alle onderdelen worden uitgevoerd in de daarvoor bedoelde sessie, maar dat betekent niet dat ze NIET uitgevoerd worden. Ze worden

onder andere vooruitgeschoven of in telefonische sessies behandeld.

- ◆ Observatoren zijn positief over de kwaliteit van de uitvoerders; ze sluiten goed aan bij de groep, de sfeer is prettig, ze stimuleren ouders zelf tot oplossingen te komen.
- ◆ Aandachtspunten bij de uitvoering zijn algemene competenties als tijdbewaking en groepsvaardigheden als structureren van de bijeenkomst, aandacht verdelen over deelnemers, tempo maken en pas op de plaats nemen als dat nodig is
- ◆ Uitvoerders passen elementen van de uitvoering aan om beter te kunnen aansluiten bij de groep. Ze slaan onderdelen over omdat het programma van een of meer sessies te vol is. En niet alle elementen passen bij de groep. Soms zijn aangereikte opvoedstrategieën te complex (in uitvoering). Uitvoerders verlengen sessies, voegen een of twee sessies toe, kiezen voor face-to-face sessies in plaats van telefonische afspraken. Ook kiezen ze soms voor andere vormen om een onderwerp bespreekbaar te maken (rollenspel in plaats van opdracht uit het werkboek).

1. INLEIDING

2. TRIPLE P

3. ONDERZOEK

4. EFFECTEN

5. OUDERS
BEREIKEN

6. WAT WERKT

7. ERVARINGEN
OUDERS

8. UITVOERING

9. DIVERSITEIT

Wat is belangrijk bij goede uitvoering?

Uit onderzoek weten we dat aanpassingen in vorm (meer of langere sessies, meer rollenspel, telefonische sessies vervangen door face-to-face) niet risicovol zijn voor de effectiviteit van het programma. Wel is het risicovol om bepaalde strategieën weg te laten of niet aan te bieden. Of om ouders gericht te adviseren in plaats van zelf te laten nadenken en kiezen welke strategie voor hen kan werken. Dan kan de kern van Triple P Tieners en latere toepassing in de thuissituatie minder goed overkomen.

Tips voor de praktijk

Uit de dialoogbijeenkomsten die we hielden voor dit onderzoek en de uitwisseling met professionals over de resultaten komt naar voren:

- ◆ Het is belangrijk met elkaar te blijven leren over welke aanpassingen mogelijk zijn en welke niet, te blijven uitwisselen en elkaar kritisch te blijven volgen. Reguliere supervisie of leerwerkplaats-bijeenkomsten zijn hiervoor een geschikt evaluatie- en leermiddel.

- ◆ Doelen stellen met ouders aan het begin van de cursus is essentieel om verandering in gang te zetten en te kunnen volgen. Dit is een kernonderdeel van de methode.
- ◆ Video's (maken van elkaar als professionals) kan een goed instrument zijn om de eigen uitvoering van de cursus te blijven observeren en verbeteren.
- ◆ Het is belangrijk te blijven uitwisselen over eenvoudige en toegankelijke manieren om complexe strategieën of huiswerkopdrachten (bijvoorbeeld gedragsontwikkeling van de tiener volgen) te kunnen doen.

Voor professionals is een workshop over programma-integriteit gemaakt. Zie hier de [presentatie](#) die bij deze workshop hoort. Deze wordt onder andere bij het Ouder- en Kindteam in Amsterdam uitgevoerd. Neem voor meer informatie over het geven van deze workshop contact op met Cecile Winkelman. Cecile Winkelman (c.winkelman@oktamsterdam.nl)

1. INLEIDING

2. TRIPLE P

3. ONDERZOEK

4. EFFECTEN

5. OUDERS
BEREIKEN

6. WAT WERKT

7. ERVARINGEN
OUDERS

8. UITVOERING

9. DIVERSITEIT

9. MET TRIPLE P TIENERS AANSLUITEN BIJ EEN DIVERSE GROEP OUDERS

Alle ouders hebben wel eens vragen over opvoeding, maar niet alle ouders zijn hetzelfde of hebben dezelfde vragen. Hoe kun je goed aansluiten bij de vragen van ouders met verschillende etnisch-culturele achtergronden? Het type vragen dat ouders tijdens bijeenkomsten stelt heeft ook te maken met de verwachting van en het vertrouwen in professionals.

Wat kunnen we leren uit het onderzoek?

Veel ouders met niet-Nederlandse herkomst nemen in Amsterdam deel aan de Triple P Tiener oudercursus; zowel ouders als professionals zijn hier positief over. Het programma sluit in principe bij veel ouders aan. Wel zijn soms aanpassingen nodig. Bij de samenstelling van de groep is de zwaarte van de problematiek en de leeftijd van de tiener belangrijker dan de (oorspronkelijke) herkomst van het gezin.

Het programma kan meer op maat worden aangeboden door bijvoorbeeld extra sessies toe te voegen, (nog) meer te oefenen en huiswerkopdrachten aan te passen. Dit kan nodig zijn als (veel) ouders in de groep de taal minder beheersen, minder geschoold zijn, of als de oefeningen, uitleg en discussie meer tijd vragen vanwege een grotere afstand tot de stof.

Ook het aanbieden van de cursus in de eigen taal of inschakelen van een ervaren ouder-als-tolk is een goede manier om aan te sluiten bij bepaalde groepen ouders. In een aantal wijken wordt Triple P in de eigen taal aangeboden of worden vertaalde materialen gebruikt.

Een open houding van de professional, goede groeps- en tijdbewakingsvaardigheden zorgen voor de juiste voorwaarden om ouders over opvoedvragen in de groep in gesprek te brengen met elkaar. Tijd nemen voor het ontwikkelen van vertrouwen is belangrijk.

Voor sommige ouders is individuele begeleiding naast de cursus, of deelname aan een themabijeenkomst of lotgenotengroep (al dan niet in de eigen taal) nodig of geschikt(er) dan (alleen) het groepsaanbod Triple P Tieners. Kijk altijd wat het beste past.

Wat kunnen we leren uit de praktijk?

De methode Triple P richt zich vooral op veelvoorkomende vragen van ouders, aansluitend bij de ontwikkelingsfase van het kind. Deze fase-gebonden vragen herkennen alle ouders, maar het startpunt van ouders kan heel verschillend zijn. Ouders met een niet-westerse of andere westerse achtergrond dan de Nederlandse, kunnen een ander – eigen – startpunt hebben waar je bij moet aansluiten. Door

1. INLEIDING

2. TRIPLE P

3. ONDERZOEK

4. EFFECTEN

5. OUDERS
BEREIKEN

6. WAT WERKT

7. ERVARINGEN
OUDERS

8. UITVOERING

9. DIVERSITEIT

ruimte en achtergrondinformatie te geven over het 'waarom' van de pedagogische uitgangspunten kun je met Triple P goed bij diverse waarden en normen van groepen ouders aansluiten.

Ouders hebben ook opvoedvragen die te maken hebben met hun migratieachtergrond of specifieke (minderheid)positie in de maatschappij. Deze vragen worden lang niet altijd met professionals besproken. Vragen over omgaan met discriminatie van henzelf of hun kind, of de rol van religie in de opvoeding kunnen dan een rol spelen. Op zich kan het programma ouders ook met dit type vragen behulpzaam zijn, maar hier is nog weinig ervaring mee en er zijn bijvoorbeeld geen tipsheets over deze thema's.

Tips

Het oudermateriaal van Triple P is veel en talig. Op welke wijze kun je ouders die minder talig zijn toch goed ondersteunen met deze methode. Wat is de kernboodschap en hoe kun je die goed overbrengen?

Bespreek en oefen met behulp van de workshop 'Positief Opvoeden en Diversiteit'. De 3 typen opvoedvragen met behulp van de methode Triple P en aanvullende materialen. Zie hier de [presentatie](#) die bij deze workshop hoort

- ◆ Fase-gebonden vragen: ouders hebben dezelfde vragen maar startpunt van ouders kan heel verschillend zijn.
- ◆ Context gebonden vragen: groepen ouders hebben specifieke vragen vanuit hun specifieke situatie.
- ◆ Materiaal gebonden vragen: praktische vragen over hoe om te gaan met de taligheid van het materiaal.

Kijk naar de film [Triple P Divers](#).

Hierin komen professionals aan het woord over wat zij doen om Triple P aan te laten sluiten bij alle ouders.

Lees de brochure Triple P Divers

[nog beter aansluiten bij migrantenouders](#)

Bekijk de publicatie

[Wijkteams: voor alle doelgroepen effectief. Een diversiteitskader met praktische tips](#) van Kennisplatform Integratie & Samenleving.

Neem voor meer informatie over het geven van de workshop 'Positief opvoeden en diversiteit' contact op met Cecile Winkelman.

c.winkelman@oktamsterdam.nl

1. INLEIDING

2. TRIPLE P

3. ONDERZOEK

4. EFFECTEN

5. OUDERS
BEREIKEN

6. WAT WERKT

7. ERVARINGEN
OUDERS

8. UITVOERING

9. DIVERSITEIT

Auteurs: Marjolijn Distelbrink (Verwey-Jonker Instituut)
 Cecile Winkelman (Ouder- en Kindteam Amsterdam)

Financier: Stichting Innovatie Alliantie (SIA)

Uitgave: Amsterdam/Utrecht: Hogeschool Inholland/Verwey-Jonker Instituut

Foto omslag: Hogeschool Inholland

Uitgave: Verwey-Jonker Instituut, Kromme Nieuwegracht 6, 3512 HG UTRECHT
 Hogeschool Inholland, Postbus 75068, 1070 AB Amsterdam

ISBN: 978-90-5830-892-4

1. INLEIDING

2. TRIPLE P

3. ONDERZOEK

4. EFFECTEN

5. OUDERS
BEREIKEN

6. WAT WERKT

7. ERVARINGEN
OUDERS

8. UITVOERING

9. DIVERSITEIT

**Ouder- en Kindteams
Amsterdam**

**Gemeente
Amsterdam**

